

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Razprava o davčni preosnovi.

(Govor poslanca Robiča v državnem zboru dne 12. maja.)

Visoka zbornica! Predno utemeljujem predlog manjšine, naj vprašam, če izpolnjuje preosnova v sedanjí upravi vse tiste obljube, katere so se delale, predno se je predložila. Tedanja vlada je imela načelo, da nima država na tej preosnovi nobenega dobička ter da se ji odrekaajo vsaki dohodki. Dovolil si bodem omeniti tista poročila, ki se glasé:

»Pred vsem je treba pomniti važne razlike, ki je z ozirom na namen preosnove med sedanjo in prejšnjimi predlogami. Med tem, ko je namreč večina dosedanjih preosnov imela dvojni namen, na eni strani pravičnejšo in enakomernejšo razdelitev davčnih bremen, na drugi strani zvišanje dohodkov za državni zaklad, — se tokrat prizadeva doseči samo in izključno le prvi namen. Državni zaklad nima nikakoršnega dobička vsled preosnove.«

In dalje se poročilo glasi: »Državna finančna uprava ni deležna po sedanjem načrtu nobenih neposrednih finančnih dohodkov; po nji nasvetovane preosnove veliko bolj merijo na to, da se razdelé neizpremenjena davčna bremena pravičnejše in enakomernejše, in ravno s tem tudi manj mučilno na vse davkoplačevalce, — da se odstranijo vse krivične predprave, ravno tako kakor krivično preoblaganje z davki itd.«

Gospoda moja! To misel je tedanji finančni minister Steinbach na dolgo in široko izpeljal in na najslovesnejši način naglašal, da, kakor sem že omenil, ne išče država sama nikakoršnih koristij, da se ima preostanek porabiti le za polajšave itd. Če primerjate preosnovo, ki leži tu pred nami, z obljubami in načeli, katere so delali in postavljali, tedaj moramo vse res smatrati le kot satiro (smešnico).

Gospoda moja! Rad priznam, da sedanji gospod finančni minister ni delal tacih obljub; toda jaz menim vendar, da se mora pri tako velikih in važnih, za vse življenjske razmere odločujočih delih tudi vsaka druga vlada, vsaj dokler ni umaknila predloge, ozirati na vodila in obljube, katere je delala prejšnja vlada. Pravi se, da je ta postava v prvi vrsti v korist vsega prebivalstva. Vendar bi vprašal, če je to res. Gotovo je le, da bodo nekateri iz nižjih krogov prebivalstva čutili nekako olajšavo, pri tem pa bodo izgubili volilno pravico, katero so doslej imeli.

Srednjim slojem prebivalstva pa preti nasprotno veliko večje preobteženje. To je že zaradi tega umévno, ker bode število davkov ostalo in poleg tega pride zraven še osebni davek. Kar se tiče velikega kapitala, si bom sam vedel brez vprašanja pomagati. Kako se s kapitalom sploh ravna, se je že pokazalo pri razpravi o hranilnicah, kjer se je z njimi jako milo ravnalo.

Gospoda moja! Sedanji postavni načrt je večjidel le posnetek pruske postave o dohodninskem davku. Toda v eni točki se ta postava ni posnemala, davek kot državni davek. V smislu te določbe je bila pozneje tudi v resnici izdelana takozvana splošna davčna postava, in na podlagi te postave, ki je bila dne 1. aprila 1895 uveljavljena, so se res zemljiški in hišni davki izpremenili v splošne davke. Gospoda moja! Na Pruskem se niti misliti ni moglo, da bi poleg zemljiških davkov in sploh poleg dohodninskih davkov vpeljali še osebni dohodninski davek.

Pri nas ne mislijo na to, da bi odstranili dohodninske davke, sosebno zemljiški davek, čeprav je tá pri nas veliko višji, kakor kje drugje, čeprav se mora priznati, da zlasti v tako veliki državi, kakor je Avstrija, ne more biti zemljiški davek pravičen, že z ozirom na različno podnebje, z ozirom na različne razmere, katere se nahajajo v prometu, in z ozirom na različne zemljiške razmere. Tudi zmožnost plačevanja pri posamezniku se ne jemlje v ozir. Posestnik naj ima kak čisti dohodek ali ne, davek mora plačati vse eno.

Gospoda moja! Tu naj opomnim na strokovno stvarno poročilo, kjer se z ozirom na dohodninske davke izrečno glasi: »O velikih pomankljivostih dohodninskih davkov vlada sedaj v teoriji in zakonodajstvu popolno soglasje. Ker se ne ozira na dolgove in osebne razmere davkoplačevalcev, rodi to veliko okrutnostij, za katere se zahteva po vsi pravici, da se olajšajo, kar se pa po sistemu dohodninskih davkov ne more spolniti.«

Že to bi bilo dovolj uzroka, da bi se pri polajšavah bolj oziralo na zemljiški davek, ker ima ravno zemljiški davek takih okrutnostij, tembolj, ko se niti ne misli, da bi se odstranil ta davek kot državni davek. K temu pa pride še današnje žalostno stanje kmetovalstva. O tem pa nočem več tukaj govoriti. Govoril sem o tem že o svojem času.

Danes potrjujejo to žalostno stanje tudi taki krogi, ki so pred kratkim imenovali ta neznosni gospodarski položaj le prazno frazo. V resnici se pa le nič ne stori v zboljšanje, in vendar bi bilo ravno tukaj najbolj potrebno, da bi slednjič razmere boljše postale. Dostikrat se je trdilo, da osebni dohodninski davek ne bode zadel tudi kmeta, in sicer na različne načine, v davčnem odseku in tudi pri drugih prilikah. — Toda lahko se razvidi, ker se upira z vso silo, da bi ne prišla v postavo kakšna določba, po kateri naj bi bili manjši kmetje oproščeni osebnega dohodninskega davka, — da bode tudi kmeta, če bodo le njegovi čisti katastralni dohodki znašali do 250 gld., zadel osebni dohodninski davek.

Saj priznavam, gospoda moja, da bode iskanje osebnega davka pri manjših in srednjih kmetih večinoma brez uspeha, nekaj bo pa le ostalo in to je obteževanje kmeta.

Finančni minister je dal v tem oziru včeraj najljubeznivejša pojasnila, pa jaz menim, da ima v tem oziru »Neue Freie Presse« prav, ko pravi: »Gospod Bilinski daje lakko obljube za sé in za čas svojega uradnega delovanja; postava se pa takoj po svojem objavljenju reši svojih začetnikov in samostojno dalje obstaja ter često visoko presega namene svojih ustanoviteljev. Če se bode zdelo prihodnjemu finančnemu ministru potrebno, da se davčni vijak bolj trdo privije, potem ne bodo imenovali sredstev, katerih se poslužijo, da dosežejo več osebnega dohodninskega davka, imenovali zvižaje in nasilstva, temveč najdejo, da so v postavi utemeljena.«

O tem postopanju se bode — to že lahko naprej rečemo — tudi pri nas zelo tožilo, kakor se danes tudi v Nemčiji splošno toži o takem ravnanju. Tam se dandanes že ne dá veliko na izjavo. Vedno se povprašuje po dohodkih. Naj gospodom omenim le par takih vprašanj, ki se tam nahajajo, in sicer v tiskanih eksemplarih. Prvič pri zemljskih posestnikih: Ali imate knjigo o gospodarstvu? Potem: Koliko povžijete od sadov iz vrta in polja? itd. Kaj pa bodo naši kmetje rekli k takim vprašanjem? (Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Blagoslovljenje nove cerkve sv. Jožefa v Prjedoru v Bosni.

Javljamo hvaležni vrlim Slovencem slavne vladikove lavantinske, da je nova hiša božja v čast krušnemu očetu Kristusovemu bila blagoslovljena tretjo nedeljo po Veliki noči, na praznik varstva sv. Jožefa. Došli so mil. gospod opat oo. trapistov z nekaterimi menihi in dvema čč. oo. frančiškanoma slovesno blagosloviti. Okoli nove cerkve in ob ulicah do prvotne slabe cerkvice so bili postavljeni mlaji, zelena in cvetoča drevesca in grmiči.

Duhovščina se je opravila v cerkveno obleko v prvotni cerkvi in šla z vernim ljudstvom v procesiji k novi cerkvi, kjer se je začel obred blagoslovljenja. Po blagoslovu je šla veličastna procesija k prvotni cerkvi, iz koje se je v slovesnem sprodu prenesel najsv. Zakrament oltarja v novo hišo božjo.

Ganljivo je bilo gledati preselitev Kralja večne slave v podobi kruha iz prerevne, drveno-ilovnate, že jako porušene, male cerkvice, mnogo slabše od betlehemske štalice, v novo, lepo in prostorno hišo svojo. Duhovščina in ljudstvo, mladi in stari, so mu med potoma navdušeno pevali: »Svet, svet, svet, Jsusu Bogučovjeku, u presvetom oltarskom Sakramentu itd.« Lepo pevanje se je razlegalo po večino drugo-verskem mestu in okolici. Spremivši Jezusa z molitvami, sv. pesmami in gorečimi svečami v rokah, v novo cerkev, začela se je slovesna velika služba božja prvokrat v novi cerkvi. Mnogim so rosile solze radosti in hvaležnosti iz očí, da so čakali v tej novi rimo-katoliški občini, zbrati se v dostojno cerkev k službi božji, zavarovani pred vetrovi, dežjem in drugimi neizoglednimi, kojim so bili izpostavljeni v prvotni cerkvi. Slavnostni govornik je v tehtnem cerkvenem govoru se iskreno spominjal blagodušnih dobrotnikov te nove cerkve, tudi iz Slovenije, in jih priporočal tukajšnjim katoličanom v vedno hvaležni spomin, kar se pa in se bode zgodilo v novi cerkvi pred »tronom« Jezusa, Marije in sv. Jožefa za vse žive in umrle dobrotnike, in sicer vsako sredo in večkrat v letu se bere sv. maša za nje.

Toda nova cerkev še ni dovršena, v njej ni do-

stojnih oltarjev; edini slabi, stari in nedostojni oltar, ki smo ga iz prvotne cerkvice v sili namestili v novo, je samo sv. miza iz desk zložena in nosi revno omario v sredini za tabernakelj; ni obhajilne mize, ne prižnice, tlak ni dogotovljen, stene puste in prazne. Od zunaj cerkev še ni ometana, treba je zvonik dozidati, a pomočkov za vse to ni več. Naša občina je uboga in še le začetna, ima se boriti za obstanek svoj in sama iz svojega ni zmožna novo cerkev dovršiti, opraviti in z najpotrebnejšim oskrbeti. Zaradi tega se lepo prosi pomočij in milodarne podpore, da se to more dogotoviti in dostojno napraviti. Usmilite se nas in pripomagajte nam k temu, vi naši bratje in sestre po veri, cerkvi in narodu!

Rimokatoliški župni ured sv. Josipa v Prjedoru.

Pošta: Prjedor. Bosna.

Gospodarske stvari.

Banka »Slavija«.

Ta banka je imela dne 12. maja svoj občni zbor. Iz letnega poročila, katerega nam je doposlalo generalno ravnateljstvo tega slovanskega zavoda, posnemamo, da je dne 31. decembra 1895 banka »Slavija« štela 256.823 članov, ki so imeli pri njej zavarovanega kapitala za 284.109.909 fl. 45 kr. Zavarovalne premije uplačalo se je 2.116.833 fl. 28 kr.; izplačala pa je svojim zavarovancem za škode in deleže vzajemno podedovanjskih društev 1.531.531 fl. 61 kr. Same obresti, katere je banka prejela od plodonosne naložitve svojih fondov, znašale so 292.724 fl. 97 kr. in so se porabile za zopetno pomnožitev fondov, ki vklub ogromnim izplačilom lanskega leta iznašajo 6.815.229 fl. 98 kr. Kako zelo skrbi banka »Slavija« za varnost svojih članov, razvidno je iz tega, da iznaša nje rezervni fond za požarna zavarovanja 108% vseh letnih premij, dasi ministerski razglas že 33% letnih premij proglašja za zadostno rezerviranje. Pokojninski fond uradniški, ki je nastal večinoma iz prebitkov uprave, iznaša že 326.728 fl., pokojninski fond zastopniški pa ima 156.226 fl. 78 kr. imovine. Ako končno omenimo še, da je banka »Slavija« v 27. letih svojega obstanka plačala svojim članom 25.553.849 fl. 30 kr., priznal bode gotovo vsakdo, da so te številke, ki pričajo o uzornem vodstvu zavoda in pa o priljubljenosti njegovi povsod, koderkoli posluje. — Podučno je pa tudi, kaj premore poštenje, vztrajnost in dobra uprava, kajti iz primerjevalnega izkaza o uspehih zavarovalnic v letu 1895. prepričali smo se, da banka »Slavija«, ki je bila — kakor znano — leta 1879. ustanovljena z neznatno svotico 3000 fl. zavzema danes po velikosti svojih fondov drugo mesto med 33 avstro-ogerskimi vzajemnimi zavarovalnicami.

Kdaj je čas kositi?

Kedar je trava dorasla, dozorela, poreče navadno kmet. A kdor se pri košnji po tem načelu ravna, nima nobenega dobička, pač pa trpi zgubo in škodo. Kajti če se čaka, da postane trava že takorekoč lesena, da že rjavi, je za košnjo že dosti prezrela. Seno iz take trave ne bode nikdar dobro, krepko, pa tudi ne jedno, vrhu tega prazno, brez vsega teka. Če se tako pozno prva trava pokosi, trpijo tudi koreninice, ki med tem že vnovič poganjajo, precejšnjo škodo ter zgubijo svojo pravo moč, otava nima časa, da bi se prav razvijala in uspešno rastla. Na ta način se pridela polovica manj otave in seno je brez vrednosti; škoda torej ni majhna.